

Jan Palička

Oldřich Pařízek

Chyťtej!

FOTBALOVÉ VZLETY A PÁDY

xyz

Chytej!

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

xyz

Oldřich Pařízek, Jan Palička

Chytej! – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Oldřich Pařízek
Jan Palička

Chyťtej!

FOTBALOVÉ VZLETY A PÁDY

xyz

PROČ VLASTNĚ?

Ta knížka mě fascinovala. Sice jen pár dní, zato absolutně. Na barevné obálce byl namalovaný moudrý indián s čelenkou a bubínkem. Na stránkách uvnitř se odvíjel příběh, ke kterému jsem utíkal. Večer jsem mžoural přes slabou žárovku a hltal vyprávění o mladém zálesákovi Rolfovi, kterak se učí porozumět přírodě, lidské duši a vlastnímu životu. Mlčenlivý indián Quonab jej na té cestě provázel.

Mně bylo třináct, měl jsem rozháraný život a nad vodou mě držel vlastně jenom sport.

Staršího bráchu Karla vychovávala německá babička, takže když šel v Benátkách nad Jizerou do první třídy, uměl česky jenom pozdravit. Zatímco ostatní prťata dostala na vysvědčení velkou modrou jedničku, prvňáček Karel vyfasoval čtyřku. Zato měl senzační výbavu do života, takže si mohl později vydělávat jako excelentní tlumočník z němčiny.

Já byl o rok mladší, bydlel jsem na druhé straně města s rodiči, chodil do jiné školy a bráchu vídal jen na hřišti. Aniž bych si to uvědomoval, měl jsem v hlavě šílený maglajz. Můj táta Karl Heinz, rodák z Münsteru, emigroval domů, do Německa. Maminka odejít odmítla, takže než k tomu velkému třesku

došlo, naši se raději rozvedli, aby komunisti nikoho z rodiny nemohli popotahovat. Byl to jen začátek mojí krkolomné cesty, kterou jsem si vlastními přešlapy ještě ztížil.

Příznávám se bez mučení, nikdy jsem žádnou knihu nepřčetl celou. Ani povinnou, ani nepovinnou. Ani toho Zálesáka Rolfa ne. Jak jsem byl v napětí, přeskočil jsem posledních padesát stránek, abych se dozvěděl, jak to v kanadských končinách dopadne. Indián Quonab v posledních odstavcích pravil: „Moje moudrost je lesní moudrost, ale lesy mizí. Za pár let už tu nebudou a moje moudrost bude hloupostí.“ Odešel na svou modlitební horu, odložil bubínek a zemřel. V tu chvíli jsem knížku zaklapl a už se k ní nevrátil. Nemám rád smutné osudy, přitom jeden takový jsem vlastně žil. Vlastní vinou.

Já byl kluk z ulice. Doma vlastní a dva nevlastní sourozenci. Peněz málo. Co jsem neukradl na stromě nebo na poli, to jsem neměl. A taky jsem chytal. Ve fotbalové brance konkrétně. Takže guma, jak se o nás gólmanech říkává. Necháváme na sebe střílet perdy ze tří metrů, útočníkům skáčíme pod nohy, před rozjetým tankem bychom neuhnuli. Nosem, který mi zlomili snad padesátkrát, jsem uměl soupeře odnést od branky až na půlku. Zohýbané prsty na rukou po všech těch zlomeninách už nikdy pořádně nenarovnáám. Bolí mě záda, ramena, kolena.

Je mi padesát a v brance jsem strávil prakticky celý život. Co jsem skončil s aktivní kariérou, dělám brankářům trenéra. Třicet let jsem padal na trávu, která někdy bývala tvrdá jako beton. Ze staré škváry mám navždy jizvy po těle, jak se mi černá drť zarývala pod kůži. Miloval jsem těch pár metrů vyšlapaného trávníku před brankou. Plácal jsem se v bahně, mokrul, mrzнул, potil se pod ostrým sluncem a na všechno jsem byl

sám. Hodiny denně, týdny, měsíce a roky dřiny. Potřeboval jsem cítit míč v dlaních. Já a proti mně střelec. Pocit, že chytím, mě posouval dál.

My brankáři máme svůj svět. Nikdo nám nepomůže, když je potřeba. Za námi už je jenom síť. Když něco pokazíme, není krok zpátky. Nestěžuju si, vybral jsem si sám. Brankář je to nejlepší a zároveň nejméně spravedlivé fotbalové řemeslo.

Mohl jsem být slavný, chytat za Spartu, možná za reprezentaci, jenže když jsem byl v polovině devadesátých let na vrcholu, zlomil jsem si nohu. A do toho ta moje složitá povaha. Pařez, jak mi říkávali spoluhráči, býval odmalička strašný paličák. Nedal si říct a nedal, dokud se pořádně nespálil.

A já se páčil, páčil a páčil. Rozešel jsem se s paní, se kterou jsem si myslel, že zůstanu po zbytek života. Tolik mě lidsky zklamala. Nešlo odpustit. Nejsem žádný zoufalec nebo zkrachovalec, jen jsem si potřeboval urovnat svůj vlastní život. Těsně před padesátkou mi vlastní tělo dalo jasně najevo, že jsem na něj roky kašlal. Smrtná postel ve špitále, těžký zánět slinivky. Operace žlučníku a žaludku, detox, konec alkoholu, cigaret, louhuju si čajíčky a jím saláty.

V půlce roku 2020 stál paličák Pařez na křižovatce. Ta moje hlava, tvrdá nesmlouvavá palice, běžela jako spuštěný počítač, do kterého kdosi stáhl trojského koně. Zadržoval jsem slzy, koktal sám před sebou, zadržával, zamotával se v myšlenkách. Neměl jsem nikoho, komu bych se svěřil.

Vzal jsem papír, propisku a začal psát.

Abych nebyl sám.

Aby mi bylo líp.

Věřte mi, našel jsem se.

Jen vám svůj příběh budu vyprávět na přeskáčku. Možná trochu neurovnaně. Ale takový byl prostě v první padesátce můj život.

TUPÝ NÁRAZ, ŽÁDNÁ ŠUPA

Mohl to být půlrok, který mě vystřelí ke hvězdám. Podzim čtyřiašedesát, moje Viktorka Žižkov v evropských pohárech. Pecka! Mám formu na národák a sebevědomí největšího z pražských frajerů. Nebylo nic, co by mě mohlo vykolejit: „Málo zkušeností? Co to plácáte! Nemějte péči, já si poradím.“

Tři brankáři, které Viktorka posílala do sezony, měli odchytáno dohromady šest ligových zápasů. Šest, takže nic. Pánové Pařízek, Zítka a Šilhavý. Dneska si samozřejmě uvědomuju, jaký to byl risk od trenéra Kotrby, ovšem tehdy jsem žil v bláhové představě, že se všechno zvládne levou zadní. Že se nemůžou dostavit žádné překážky. A když už náhodou, hravě se překonají. Zvlášť když mě příjemně pošimrala informace, že mě má na radaru Sparta. Nabízela přes deset milionů.

„Věřím ti. Buď v klidu,“ zopakoval mi Jiří Kotrba několikrát, než se šlo do akce. Jaromír Blažek, můj předchůdce a budoucí vážený reprezentant, přestoupil do Bohemky, jeho místo zbylo mně. Bylo mi dvaadvacet, patřil mi svět i všechny planety v okolí. Jen klubový ředitel Ivan Horník si nejspíš nebyl tolik jistý. Dřív chodil na tréninky, aby sledoval, co se děje uprostřed hřiště a mezi střelci, zatímco teď si měřil hlavně brankáře. Jako by přemítal: „On? On? Budou na to stačit?“ Možná se ho časem zeptám, nakolik pochyboval. Mančaft měl nabitý, jen na brankové čáře samé bažanty.

„Žádný stres, já to zvládnu. A díky za podporu,“ mrkal jsem na Kotrbu, který si mě přivedl z Jablonce.

5:1 jsme zdevastovali Hradec Králové, čtyři fíky nasázeli Blážovi a jeho Bohemce, trojku od nás dostaly České Budějovice a my byli v laufu. První v tabulce, famózní skóre. Mezitím jsme v předkole Poháru vítězů porazili švédský Norrköping. Sice jenom 1:0, ale ve skutečnosti mohli dostat třeba šestku. Kromě jiného Jožka Majoroš nedal penaltu.

Chodil jsem po městě s rukama v kapsách, tvářil se jako mistr světa, lízal u toho zmrzlinu a každému trochu známému na počkání vyprávěl, jak mě čeká smrtelně důležitá odvěta: „Dívej se, udělám nulu. A příští rok budu Talent roku. Největší talent české brankářské školy.“

Nafackoval bych si dneska? Neváhejte!

Do Norrköpingu nás donesl vládní speciál Václava Havla. Náš klubový boss si přirozeně zabral VIP místnost pro sebe a partnerku, trochu jsme tam zkoušeli nakukovat a nikdy by mě nenapadlo, že tam strávím cestu zpátky.

Norrköping, odpoledne, liduprázdno, na ulicích ani živáček. Zato druhý den při zápase to vřelo. Útulný stadion se začal zaplňovat, jeden tisíc, druhý tisíc, třetí, pátý, sedmý, zpívalo se.

Já byl silný v kramflecích. Vlastně jsem vnímal jen čáry kolem sebe, stahoval jeden centr za druhým, křičel, dirigoval, nic dramatického. Na stoperech Časko s Gabrielem, na krajích Kordule s Petroušem, vybroušená záloha s Poborským, Holotou, Bílkem, Majorošem a Bédou Vrabcem, v útoku tank Marek Trval.

Odehrálo se něco málo přes půlhodinu, když jsme lehce podcenili roh. To se vyřeší, přece čtu hru, vybíhám, takových momentů je pět šest za zápas, rutina. Petr Holota jako posled-

ní bránící hráč nestihl včas zareagovat, musel jsem proti útočníkovi zasáhnout já.

„Máááám,“ křičím, až se v tom vichru všechny švédské smrky ohnuly.

Naučeně a přesně na vteřinu lehám, chňapnu balon a hotovo. Sprintující útočník mě přeskakuje. Ale proč zvedám levou nohu? Proč nezůstala s tou druhou na zemi? Nevím, co to do mě vjelo. Nejspíš jsem toho frajera chtěl postrašit, aby si příště dal majzla. Naše nohy o sebe ťukly, takový tupý náraz to byl, žádná velká šupa. „Díky, Pařez. Moje chyba, promiň,“ omlouval se Hogo Holota, když mi podával ruku, aby mi pomohl na nohy.

„Se stává, vole.“

Ale proč vrávorám? Dlaní si přejeđu holeň a zakleju: „Bolí to jak kráva!“

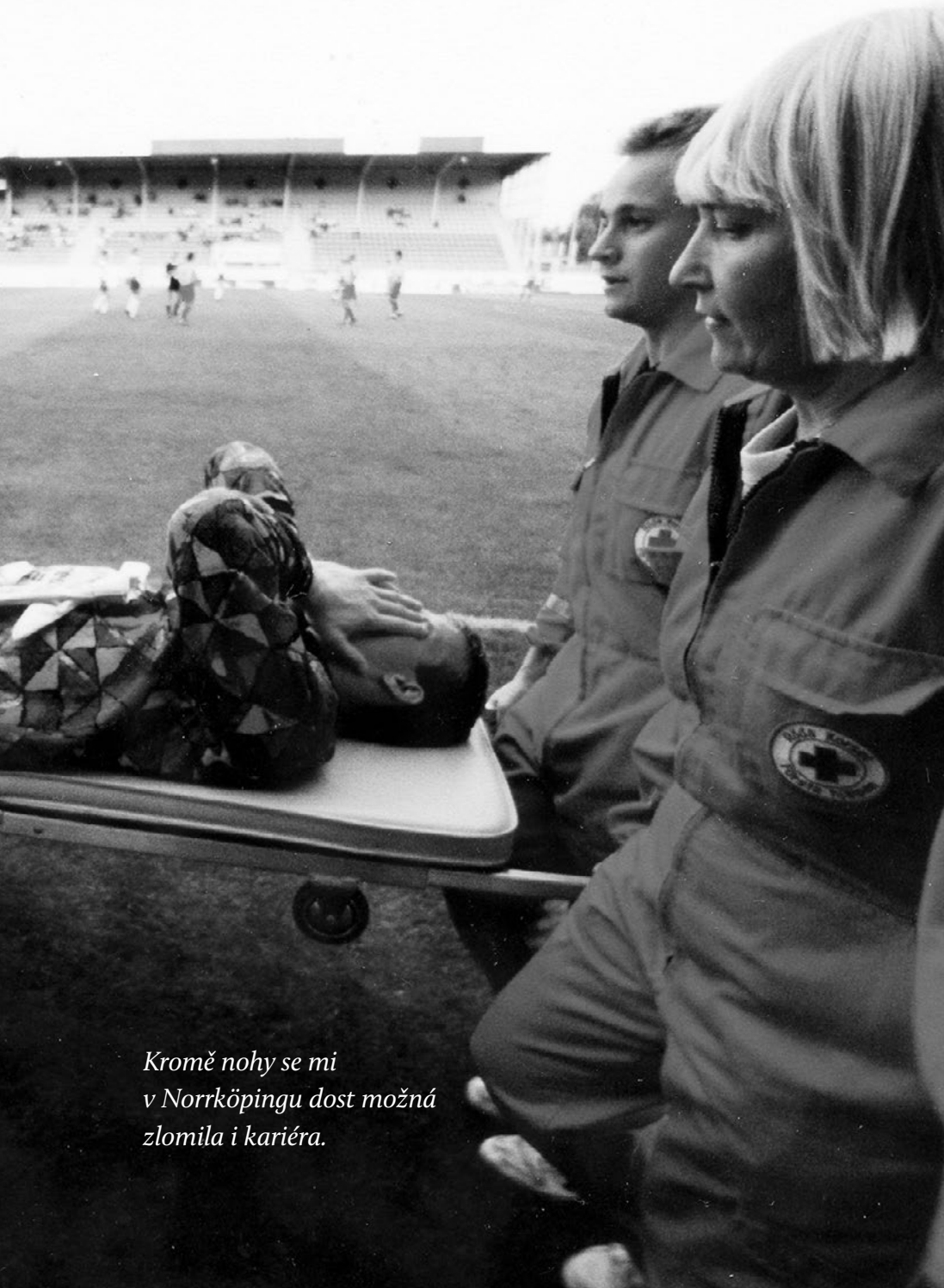
JAK DLOUHO TO SRŮSTÁ, DOKTORE?

Dva dny před odletem do Švédska jsem seděl v kabině, kluci už zmizeli na kafíčka a já prohlížel nové chrániče. Nějak se mi nezdálo, jak jsou těžké. Co kdybych z nich vyndal plastové výztuže? No jo, pitomec. Chtěl jsem být lehčí a rychlejší, místo toho řidič sanitky v Norrköpingu pomalu startuje.

Rozklepanýma rukama jsem si sroloval stulpnu až ke kotníku, chránič vypadl sám – a pod ním strašná boule. A ta bolest! Každou vteřinu sílila, až jsem si musel lehnout. Jen jsem řval.

Od lavičky přiběhl doktor Jiří Fousek a první, co ode mě slyšel, byl jekot: „Co to je? Ty vole, co to je?“

*Kromě nohy se mi
v Norrköpingu dost možná
zlomila i kariéra.*

Nereagoval. Když mi vkleče přejel jemně holeň, otočil se k trenérům a udělal rukama mlýnek. Pro všechny jasné gesto, pro zraněného to nejpitomějš. Střídáme!

Houby, hraju dál, vstávám, vykopávám. Já vám dám střídáme.

„Sorry, Pařez. Jsem debil,“ sklání se nade mnou Hogo. To už mám slzy v očích a místní zdravotníci mi celou nohu fixují do nafukovací dlahy. První silné prášky proti bolesti, přikurtovat rozpumpované tělo na lehátko a šup s ním do špitálu. Zatímco siréna houkala jako divá, já se dokolečka vyptával doktora Fouska, co se mnou bude, jak dlouho to srůstá, co to vlastně bude srůstat. Rentgen objasnil vlásečnicovou zlomečinu bérce, naštěstí kosti se od sebe nehnuly.

Došlo mi, o čem doktoři v angličtině diskutují: „Operace ve Švédsku? Vyloučeno. Kluka spraví u nás.“

Když jsme zůstali sami, zeptal se mě Fousek: „Nechlastal jsi minulý týden tvrdý alkohol, že ne? To by pro tvoje kosti nebyla příjemná zpráva.“

„Proč?“ hrklo ve mně. Chvilku jsem přemítal, jestli všechno zapřít, ale když už jsem byl invalida, šlo to ze mě. Vyprávěl jsem, jak měl jeden známý Jugoš minulý týden oslavu narozenin, pozval mě u nás v Řepích do pizzerie. Zvrhlo se to. Samotná whisky mi nechutná, ale když do ní přimíchali sladkou kolu, pohárů jsem do sebe loupnul až běda.

Všude kolem mě létaly samé lichotky: „Jsi fantastický, Pařez. Budeme ti fandit v televizi. Pak spolu zapijeme postup.“

Před špitálem zabrzdil autobus a do recepcy za mnou dorazili trenér Kotrba, kapitán Poborský a generál Horník: „Pařez, postoupili jsme. Trochu přestřelka, ale remíza 3:3 stačí. Dáš se do kupy a brzo zase chytáš. Uvidíš.“

LETÍM DO BARCELONY FOTIT, TAK ČAU

Seděl jsem na invalidním vozíku, sádro od kotníku až k rozkroku. Horník vyndal z kešeně 700 švédských korun, předali mi berle a mohlo se letět domů. Já, bohužel proti své vůli, v prezidentském salonku pana Havla. Kožené křeslo pod zadkem, bar, televize, letuška jen pro VIP hosty. Všichni kolem se snažili, abych nemyslel na smutek, přitom já jim na očích viděl, jak pracně dumají, co dál. Koho do žižkovské branky? Dát šanci mladým a riskovat? Koupit hotového gólmana?

Mě čekalo pár dní ve Vojenské nemocnici, kam za mnou přijela snoubenka: „Oldo, nezlob se. Je mi to líto, že tě tu nechám samotného. Ráno letím fotit do Barcelony, tak čau.“

V podobném duchu probíhaly další a další týdny. Ze své role ublíženého a zraněného jsem vnímal, jak jsem přestal lidi zajímat. Fotbalový koloběh se točil dál, jen bez Pařízka, který trčel doma s metrovou sádrou na noze. Ani na Viktorku jsem nejezdil, neměl jsem náladu. Radši jsem si vymyslel pohádku o rehabilitaci v Německu, abych nemusel poslouchat ty konejšivé kecy o tom, ať se nevzdávám, že se to prostě stává a že se na beton vrátím daleko silnější: „Jo, hovno, na to jsem tak zvědavý! Já měl přece chytat proti Chelsea, Sparta by mě koupila, do národáku vzali.“

Byl jsem v tom sám a neměl na nic náladu. Na fotbal, na kamarády, na sebe. Zhroutil se mi svět. Toulal jsem se po barech, občas zašel na diskotéku, dal si pár drinků, nechal se politovat a nad ránem se taxíkem vracel domů. Pětkrát šestkrát se mi stalo, že jsem svoje berle našel u vchodu do paneláku, kde mě drožkaři vyhazovali. Děkuju, kluci!

Doktor Fousek brzo poznal, že na žádnou rehabilitaci nejezdím. Skoro každý týden mi musel dělat novou sádku, protože jsem ji při nočních toulkách počechral.

„Byl bych rád, kdyby chytal Pařízek. Byli bychom silnější. Bohužel,“ pravil trenér Kotrba, než došlo na velký střet s Chelsea. Ani do Londýna jsem s mančafem neletěl. Prostě mimoň s hvězdnými manýry, na které jsem neměl nárok.

Byla polovina září. Dan Zítka, který to na rozdíl ode mě do národáku dotáhl, prožil zápas blbec. Dva góly soupeři daroval jako na podnose. Nejdřív neudržel snadnou střelu, po přestávce zase při výkopu trefil rovnou protihráče. Vzteky zahodil balon, drbal si vlasy a ještě bouchnul do tyčky. Tu porážku 2:4 jsem viděl až ze záznamu, ale nakrknutý jsem byl i bez toho. Anglie. Ostrovy. Atmosféra, jako když vás napojí do zástrčky. K tomu Chelsea. Pravá nemilosrdná Chelsea z poloviny devadesátých let, ne ta kometa vytvořená z Abramovičových peněz.

Žižkov po mém zranění okamžitě koupil zkušeného Juraje Šimurku z Bohemky, ale do soupisky pro poháry už se sahat nedalo. Takže první šlágr s Chelsea dostal Zítka, odvetu zase osmnáctiletý Michal Šilhavý. Hrál se v Jablonci, protože stadion Viktorky nesplňoval pohárové parametry. Jel jsem tam. Všude davy lidí a blikajících policejních aut, protože fanoušci Chelsea patřili k vyhlášeným raubířům.

Po půlhodině sundali ve vápně Poboráka, takže si dal Béda Vrabec rozběh před penaltou. Vybombil to doprostřed, bohužel Rusák Charin zůstal prozíravě stát a ke všemu taky vyrazil Poborákovu dorážku, takže jsme se gólu nedočkali.

o:o, konec v pohárech. A víte, že mi to ani nebylo líto? Žil jsem si v tom hloupém lítostivém světě a užíral se. Dole v baru

Klíkař, nebo smolař Olda Pařízek? Brankář, který prožil pěkná dorostenecká léta v Mladé Boleslavi, kde chytal i Českou fotbalovou ligu, aby šel zahřívát lavici do Jablonce. Měl štěstí, koupila jej Viktoria Žižkov a tam hned chytal první ligu. A dobře. A protože Viktoria hrála i evropskou soutěž, Olda měl druhé štěstí - chytal utkání vítězů poháru. Až pak přišla smůla. Nedochoytil, zlomenina nohy. Dost možná, že i kvůli tomu byla Viktoria vyřazena, protože Oldu "dvojka" Zluka nenahradil. Pařízek se přišel podívat na své bývalé spoluhráče v nedělním utkání s Chomutovem. Boleslavskému deníku hruď hlásil, že nás celkem pravidelně čte, a že mu v úterý či ve středu mají sundat sádku. Pak bude následovat rehabilitace, plavání atd. "Na jaře bych snad měl zase chytat, byla to jednoduchá zlomenina holení kosti na levé noze. Že jsem měl smůlu? Asi jsem toho fotbalového štěstí sebral až moc a proto musel přijít i malér." (do)

Foto : Zuzana Páčová

*Z archivu,
který dodnes bolí.*

pod jabloneckým stadionem, který mi předtím přinesl tolik bezesných nocí, jsem se radši nezastavil, s novými kamarádky, kteří se na mě nabalovali jako pijavice, jsem drandil do Prahy. Já hlupák nepoznal, že se na mě lepší lidé, kteří mě sice uchlácholí, zato chtějí peníze na benzin, zacálovat útratu za večeři, půjčit na dárky pro rodiče. Vytahovali nové a nové důvody, po kterých jsem jen sahal pro peněženku a přispíval na život příživníků. Nebyly to drobné, a protože to vždycky probíhalo z ručky do ručky, umíte si představit, kolik se mi vrátilo.

ZASE VŠECHNO VYKOUPILI, HAJZLOVÉ

Velké, dobré, naivní a lehce zranitelné srdce mám v genech. Maminka Marie se narodila v Chomutově a vyučila se přadlenou, což jsem dlouho netušil. Podle toho, jak úžasné omáčky doma nalévala do hlubokých talířů, jsem si byl jistý, že musí být kuchařka, ta úplně nejlepší.

U nás v Benátkách prodávala v domácích potřebách. Já býval nadšený, když jsem vkročil dovnitř a hned nad futry se rozdrnel klasický zvonek. Pan Höger, vedoucí podniku, měl všechno pečlivě srovnané v regálech. Od šroubků až po elektroniku.

Jestli mamka něco nesnášela, tak nálety ruských lampasů před odletem do Moskvy. „Zase všechno vykoupili, hajzlové. Našim nic nezbude,“ lamentovala doma.

Zatímco pokračoval její nerudný monolog, my z okna paneláku poslouchali rámus z nedalekého tankodromu Milovice. Když máma domluvila, na stole vzala šedivou krabičku cigaret s nápisem Clea a zapálila si.

Máma v akci.

Kamarád Láďa Škoda, o pár let starší a ještě větší grázlík než já, jednou krabičku ukradl. Zbývaly poslední dvě cigarety, které jsme za kabinami vykouřili. Jasně, přišlo se na to a dostal jsem hrozný čoud. Nebudu lhát, mamka nechodila pro ránu daleko; a kámoš Láďa už k nám ani jednou nepáchnul.

Ještě drobnost, jestli můžu. Když u nás doma svítila televize, obvykle běžel sportovní přenos. Lhostejno, jestli to byl zrovna fotbal, skoky na lyžích, hokej nebo kolová. V zimě maminka jezdila na bruslích, ladně a elegantně, jako holka prý dokázala i skákat. V Benátkách pomáhala kroužku mladých krasobruslařek. Chvilku jsem ten rej na ledě pozoroval, jedna mladá kočanda se mi i líbila. Lehce jsem si na ni myslel, a kdo ví, kudy bych se vydal, kdyby nebyla tak nafrněná.

KLUK Z RODU SALMŮ

Brácha Karel byl o rok starší, to už víte, sestra Marcela je zase o rok mladší. Já se narodil přesně mezi nimi v březnu dvaasedmdesát.

Naši si přáli holku, což se jaksi nepovedlo. Křestní jméno jsem podědil po dědečkovi z otcovy strany, ale k tomu se dostaneme. Ono je totiž docela složité vyznat se v našem rodokmenu, tak dávejte pozor, ať se neztratíte.

Moje maminka Marie je Češka, rozená Marková, táta se jmenuje Karl Heinz Parizek. Příjmení se píše bez háčku a čárky, což napovídá, že jsme z půlky Němci.

Děda Olda pocházel z Benátek nad Jizerou a po druhé světové válce se přihlásil do vysídlovacích jednotek, které vyháněly Němce ze Sudet. Nevybíravě a nemilosrdně. Vraždilo se,

Annelies

Opa

Rudi

Werni

Oma

Anni

Karli

Babička je Oma, dědeček je Opa. Můj táta Karli je ten nejmenší.

znásilňovalo, plenilo. Babička Anna Böhmová, rozená Salmová, v tom zvěrstvu žila sama se třemi dětmi, protože její muž, major wehrmachtu, padl na jugoslávské frontě.

Raději si nepředstavovat, jak se po válce zacházelo s Němci v chudém Šluknovském výběžku. Naštěstí se do babičky zakoukal hodný pan Oldřich Pařízek, sháněl jí jídlo pro děti, oblečení, pomáhal s výchovou a po válce ji všemožně chránil před rabovacími partami, které s Němci neměly slitování. To už spolu měli dceru Annu, můj táta se pak v osmačtyřicátém narodil v Münsteru, což je samo o sobě námět na film.

Ze Sudet mířily transporty do celého světa. Nebyli v nich prakticky žádní muži, jen ženy, děti a starci. Češi jim kreslili křídou hákové kříže na kabáty a na kufry. Babička vzpomínat nechtěla: „Tolik utrpení bys vidět nechtěl. Byl to lynč.“ Abych nezapomněl, ona mluvila jen německy.

Šlechtický rod Salmů byl pyšný a slavný. Už v jedenáctém století se mluvilo o Pustinných a porýnských hrabatech. V erbů měli dva stříbrné lososy, kteří podle legendy migrovali proti proudu řek a doplouvali až pod hrad Vielsalm. Nebudu vám vyprávět, že se vyznám v rodinných kronikách detailně, nicméně odkaz předků v sobě cítím. Salmové byli pevnou součástí Habsburské monarchie a měli co do činění také s českou historií.

VLAK NADĚJE, SMUTKU A KRVE

Škoda, že už tu babička Anna není. Třeba by vám řekla, proč si mého staršího brácha vzala do výchovy. Určitě by se taky rozpovídala, o kolik lesů, polí a nemovitostí jsme v pohraničí

*Babička Anna,
rázná to žena.*

přišli, když Němce odsunuli. Na základě Benešových dekretů byl náš veškerý majetek zkonfiskován a dodnes se Salmové soudí s českým státem o miliardy.

Vyznívá úplně bizarně, že třeba z kamene ze šluknovského lomu, který patřil pradědovi Salmovi, komunisti nechali vytesat Stalinův pomník na Letné. Táta, když bydlel v Rytířské ulici, chodíval se od Vltavy dívat na sochu masového vraha a kroutil u toho hlavou: „Ten balvan, ze kterého tě vysochali, je náš.“

Mimochodem, i můj táta se původně narodil jako Salm.

Mohlo se to stát v Jižní Americe, v Austrálii nebo na Novém Zélandě, což byly destinace, které přicházely v úvahu, když děda s babičkou čekali s dětmi na svůj vlak. Na vlak naděje, smutku i krve. Už už to vypadalo, že se protlačí do přeplněného vagonu, jenže nejstarší syn Rudolf neměl papíry. Jako patnáctiletý už nemohl cestovat na matčiny.

Nový Zéland se nekonal, čekalo se na doklady, aby vyšel aspoň Münster u západních hranic Německa. Poslední turnus ze všech. Děda Olda neváhal a utekl s rodinou. Chápete, že jedině on z celého transportu mluvil česky?

Zubožení vydědenci vystoupili dva kilometry od Münsteru. Všude jen les a kasárny americké armády. Tehdy se tomu říkalo Muna, dnes Breitefeld. Dědu zaměstnali v US Army jako pomocného kuchaře, babička dostala práci v zahradnické firmě, která se Američanům starala o údržbu stromů, parků a zahrad. „Ještě dneska bych ti ukázal vchody do podzemní fabriky. Tam proběhlo moje dětství,“ vyprávěl mi táta, když na tu divokou dobu přišla řeč.

„Počkej, proč divoká? Já měl nádherné dětství. Díky Amíkům,“ opáčil.

Narodil se v osmačtyřicátém. Ne přímo v kasárnách, ale ve Školní ulici číslo 14, kde prarodiče dostali byt. Díky tomu, že patřili k americké armádě, neměli nouzi. Jídla i sladkostí dost. Žvýkačky, které v Československu nikdo neznal, dostával přednostně. Přestože byl celý vojenský objekt přísně střežený, táta dokonale věděl, kdy a kam přistávají vrtulníky nebo jak se pracuje ve vojenské nemocnici. Salutovat uměl líp než kdejaký důstojník. A když mu američtí lékaři diagnostikovali sennou rýmu, létali s ním vojáci helikoptérou do oblak za lepším vzduchem.

JAK TÁTA SEDÁVAL PRESLEYMU NA KLÍNĚ

Před kasárnami byl bar U Ludwiga, kde trpělivě vyčkávaly německé prostitutky, které doufaly, že se díky vojenským láskám přestěhují za lepším životem do Ameriky. I Elvis Presley tam chodíval. A možná se tam i zamiloval.

Bydlel nedaleko v lázeňském Bad Nauheimu, v hotelu Grunewald měl pronajatý pokoj a ve Friedbergu si kroutil povinnou vojenskou službu. U dvaatřicátého středního tankového praporu 3. obrněné divize US Army jezdil tankem, kolem pasu nosil ostré granáty a střílel z bazuky. Když se dneska procházíte Friedbergem, na semaforu pro chodce se místo zelené a červené mění postavička Elvise s kytarou.

Doma v Americe byl už dávno králem rock 'n' rollu a holky po celém světě omdlávaly, když ho viděly. A můj táta, kterému bylo deset, sedával Elvisovi na klíně. Z německých časopisů si vytrhával Elvisovy plakáty a nechával si je podepsat na památku. Měl jimi polepený celý dětský pokojíček.

Zatímco Elvis si u Münsteru našel budoucí manželku Priscillu (a taky tam vznikla jeho smrtelná závislost na barbiturátech), táta se dva roky poté vrátil do Československa. On i celá jeho rodina.

Stalo se čtvrtého října roku šedesát. Chyba? Nechyba? Odpověď po mně nechtějte, protože historii nezměníte.

JÁ A MŮJ ÚKOL

Vypadalo to, že socialismus konečně nachází svou lidskou tvář. Ledy povolovaly a babička s dědou se rozhodli, že zkusí štěstí zpátky doma. V Československu: „Měli bychom být u toho, když se přepisují dějiny.“ Pár let mohli svobodně cestovat, měli veškerá privilegia, na Hradě je přijali.

Zmýlili se, nic se nezměnilo, zase přituhlo.

Tátovi bylo dvanáct, když se Pařízkovi usadili v nenápadném městečku nad řekou Jizerou. Nebudu vás zkoušet, jestli jste si na Benátky nevzpomněli. Táta pracoval v tradiční továrně na brousky a za místní Karbo dlouhé roky hrával fotbal, Kelly mu spoluhráči přezdívali. Kam jsme spolu šli, tam za ním vypadával jemňoučký šedivý prášek z brousků. Troustil se mu z kapes, měl ho za límcem, zachycený na ponožkách.

Fotbal měl táta rád a troufnu si říct, že ze mě a Karla chtěl mít kopáče. Dokonce jeden čas správcoval v Benátkách na stadionu. Maminka prala dresy, věšela je na šňůry za kabinou, táta sekal trávník. Ne traktůrkem jako dneska, ale obyčejnou malou sekačkou, takže tráva se nesměla nechat přerůst, aby otrocká práce netrvala tři dny v kuse.

Pořád mám v nose vůni čerstvě posekaného hřiště a vidím tátu, jak natahuje dlouhého hada z hadic a pouští kroupy. My se honili pod proudem studené vody a byly z nás ty nejšťastnější děti pod sluncem.

Blížil se můj bod zlomu.

Brácha rád čtal na branku. Jeho pokusům se nedalo říkat střely, protože se těžké balony jenom šouraly po zemi. Každou chvíli ho to navíc přestalo bavit, protože si pro ba-

Jedna svatební. Fotku mi poslal strýc z Německa a dozadu připsal vzkaz: Euer Vater + Mutter Marush bei der Hochzeit.

lon musel chodit do sítě. Tudíž zapůsobila vyčuranost staršího bráchy: „Oldiku, běž do branky. Desetkrát si na tebe kopnu.“

Kolikrát si nepamatuju, co se přihodilo včera, ale na tenhle moment si vzpomínám přesně. Vzduch se tetelil teplem, nad hřištěm azurové nebe, letní tráva lehce přismahlá. Na hřišti jen my dva. Jeden střelec a jeden BRANKÁŘ, já.

Byly mi čtyři roky.

Karel si pořád dokola stavěl míč před penaltový puntík a já vnímal, že musím chytit. Musím! V brance jsem si připadal jako liliput. Nekonečně nade mnou ta bílá tyč. Další dvě tyče po stranách zase strašně daleko.

„Kdy bude těch deset střel?“ zašišlal jsem po půlhodině. Kdo ví, možná to byla hodina, která uplynula jakoby nic. Šourající se kulatá věc na mě pokaždé křičela: „Chyt mě! Chyt mě!“

Když jsme si s Karlem vyměnili role, trvalo to kratičko: „Víš co? Vrať se do branky, Oldiku. Kopnu si zase desetkrát.“

Nevybavuju si žádný pohyb, který by mě naplňoval víc.

Já a moje branka.

Já a střelec.

Já a můj úkol.

ICH MÖCHTE EINE KALHOTY

Stačilo z dálky zahlédnout fotbalové hřiště a rovnou jsem ma-
zal do branky. Ten prostor mezi tyčemi mě očaroval. Já se jako
brankář narodil a tehdy jsem to zjistil.

Jako prvňáček jsem míval každé ráno nutkání, že po snída-
ni neprojdou rovně přes autobusové nádraží ke škole, nýbrž za-

My tři. Zleva já, vedle Marcela, napravo Karel. Únor 1977.

bočím vlevo, přeběhnu Jizeru a zakotvím na stadionu. Zkoušel jsem i tenis, ale nebavil mě. Od hokeje mě nakonec odradil ostrý hit staršího klučiny, který mě narazil na mantinel. Chytání velkého fotbalového míče, zvláště když se to dělo opakovaně, mi přinášelo úplně jiný prožitek.

Děda s babičkou bydleli kousek od řeky. Když jsme si zkracovali cestu kolem tenisových kurtů, vídal jsem dědu Oldu,

jak sedí na vrátnici cukrovaru. Zařídil si brigádu na přilepšenou. Vedla tudy jednokolejka, u které jsme sledovali, jak šíbungí s vagony. Na koleje jsme dávali desetihaléře a pak nadšeně sledovali, jaké z nich desetitunové kolosy vytvářejí uzounké stříbrné plíšky.

Babička Anna nepracovala. Zaprvé by se nedomluvila ani na brigádě, ale hlavně to byla nóbl dáma, žena ze slavného rodu. To jí stačilo. Usmát se a v obchodě zahlásit na prodavačku: „Ich möchte eine kalhoty für Oldrich, bitte!“

Nosila klobouky, dlouhé sukně, kabáty ze Západu, k tomu blyštivé brože. Od pohledu sebevědomá Němka. Vlastně se dědovi Oldovi nedivím, že do toho šel na konci války po hlavě.

Díky, dědo!

JAK JSEM SE TOPIL

Měl jsem dilema, to klidně můžu přiznat. Peníze, které mi v Moskvě nabízely, byly hodně slušné. Možná stačilo zvládnout test, skousnout příkoří a smlouva by mi spadla do klína.

Leden 2003, táhlo mi na jednatřicet. Ozvali se mi z Torpeda Moskva: „Koupíme ti letenku na Kypr a vyzkoušíme si tě.“

V Petrohradě měl báječné renomé trenér Petržela, v záloze CSKA válel Jirka Jarošík, tak jsem doufal, že se k úspěšným krajanům přidám. I kvůli penězům.

Koho by to nelákalo? Torpedo je přece tradiční klub a trenér Sergej Alejnikov velká persona. Ty bláho, vždyť on kopal za Juventus Turín, v roce 1988 si zahrál finále mistrovství Evropy proti Holanďanům. Sověti měli tenkrát výbornou generaci, s Dasajevem v brance a s Bělanovem v útoku. Alejnikova

jsem si pamatoval, byl to kudrnáč s knírkem, hrával stopera. A teď se na mě mračí u bazénu. Nesympaťák.

Po dvou trénincích na hřišti nás totiž čekala třetí fáze, kondiční plavání. „Ja panimáju,“ odkýval jsem příkaz v jednoduché ruštině, kterou jsem si pamatoval ze školy.

Dochvilnost mám v krvi, radši půjdu dřív. Beru si ručník, plavky, nasadím pantofle a hledám hotelový bazén. Tavárišč glávnyj tréner Alejnikov už se prochází kolem, ruce za zády, oči zapíchnuté do dlaždiček. Vůbec si mě nevšímá, tak rychle zbaštím energetickou tyčinku a čekám, co bude. Co tak zkusit teplotu vody?

„Tavárišč, vadá chalódna,“ povídám trenérovi, když jsem si s nedůvěrou namočil kotník do bazénu.

„Nět!“ zpražil mě Alejnikov.

Aha, tak není studená. I když bazén má sotva osmnáct stupňů, prudit nebudu, jde mi přece o flek.

Začali se courat spoluhráči, každý se sportovní taškou přes rameno. „Proč? Copak jim nestačí plavky a ručník kolem krku? Něco jsem zvorál,“ přemýšlím a žvýkám zbytek tyčinky na posilněnou.

„Ty bláho!“ vytřeštím oči. Maladci vytahují ploutve, plavecké brýle, někteří kluci si navlékají speciální blány na prsty, aby měli ve vodě silnější záběr. Tak nějak začínám tušit, že to fakt nebude brnkačka. Rozdělujeme se na čtveřice do každé dráhy, z každé strany dva. Ozval se trenérův přísný hlas, rozléhal se mezi stěnami, jenže já rozuměl jediné informaci: „Pětačtyřicet minut.“

Tak fajn, když budu klepat kosu, vylezu, zahřeju se a zkusím další pokus. Úplně jsem slyšel rodiče, jak mě varují: „Zdraví jsi přece nenašel na hnoji.“

A už to jede: ke mně, na druhou stranu bazénu, se řítí borec s ploutvemi, vyleze na rantl, sedá si a davaj! Neznal mě jménem a nikdy ani nepoznal. Zůstal jsem pro něj sabotérem, který nechápe, co znamená plavecká štafeta. Skočil jsem do bazénu po nohách, namočil si hlavu, otřel tvář, promnul oči a hodil tempíčko do pohody: „Hlavně ať nevyčníváš, Oldo. Pěkně prsa, jak jsi zvyklý.“ A do toho rána do zad. Prásk! Až mi poskočila pravá ledvina. Kouknu na břeh a tam Alejnikov s dlouhým bidlem. „Oldrich! Nět tak,“ a ukázal styl, kterým jsem plaval: „Ty dolžen plávať królem.“

Cože, kraulem? Proč?

Odrazil jsem se ode dna a zase prsíčka. Pardon, mě prostě kraul nebaví. Protože ho neumím dobře, otravuje mě. Řach, druhá rána, tentokrát za krk, až jsem se potopil. Zatímco nadávám jako špaček, samozřejmě v češtině, Alejnikov na mě gestikuluje pravým ukazováčkem: „Ke mně!“

Napadlo mě, že mám konečně klid. Na břehu bude fajn. Jo, houby... Musím do poslední dráhy, kde se od začátku tréninku plácají zranění a pokopaní, aby co nejlíp zregenerovali na další den: „Zděs! Sórok pjať!“ Aha, tady budu čtyřicet pět minut, chápu, diktátore Sergeji.

Občas se mi ve snech vrací příběh, ve kterém se jako kluk regulérně topím na koupališti v Luštěnicích, ale nikdy jsem se ve vodě necítil tak mizerně jako na Kypru. Ponížený. Zbitý. Nespravedlivě odsouzený za něco, co jsem nezpůsobil. Vydržel jsem. Druhý den zase a třetí naposledy. Pazoury mě bolely, jako bych deset tun uhlí odnesl do sklepa. Když jsem držel příbor, prsty se mi klepaly tak, že jsem brambor na talíři netrefil. Ne,